

მსოფლიო ეკონომიკა

საერთაშორისო ინვესტირების უახლესი ტენდენციები და საქართველოში მათი მოზიდვის პერსპექტივები

ხათუნა ხარხელაური

სტუ დოქტორანტი

ეროვნული ეკონომიკის უმეტესობა, ბოლო ათწლეულის განმავლობაში, მსოფლიოში მათი სწრაფად მზარდი ტრანსნაციონალიზაციის პროცესით ხასიათდება. ჩვენი მიზანია ავხსნათ, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების, როგორც გლობალური ეკონომიკის ერთ-ერთი ყველაზე დინამიური ელემენტის, გეოგრაფიული ცვლილებების მიზეზები. ამ ცვლილებებს ადასტურებს, UNCTAD-ის მსოფლიო ინვესტიციების შესახებ ყოველწლიურ ანგარიშებში გამოქვეყნებული მასალები. ასევე ვაჩვენოთ, თუ რა ადგილი უკავია აზი-ს, კრიზისის შემდგომი ეკონომიკური ზრდის პროცესში. (იხ. ცხრილი 1). ან როგორ ვითარდება რეგიონული ინტეგრაციის სქემები. რა ახალ შესაძლებლობებს აძლევს უცხოელ ინვესტორებს განვითარებადი და გარდამავალი ეკონომიკის მქონე ქვეყნები. განსაკუთრებით კი ისეთი დიდი ქვეყნები, როგორიცაა ჩინეთი და ინდოეთი.

ცხრილი 1: შემავალი პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების პროცენტული წილი 1995-2010 წლების მთლიან შიდა პროდუქტში

	1995	2000	2005	2007	2008	2009	2010
მსოფლიო	11.0	22.5	25.2	32.0	25.5	30.9	30.3
განვითარებ უღი ქვეყნები	10.3	21.9	25.3	32.6	25.6	31.3	30.8
განვითარებ ადი ქვეყნები	14.4	24.8	25.0	29.8	24.6	29.7	29.1
სამხრეთ - აღმოსავლეთ ევროპა და დსთ - ს ქვეყნები	2.1	15.5	25.3	31.7	18.2	35.1	32.8

წყარო: UNCTAD, FDI/TNC database (www.unctad.org/fdistatistics). web table 7-8

მსოფლიო ეკონომიკა

გასული საუკუნის ბოლო ათწლეულში კაპიტალის საერთაშორისო მოძრაობაში უდიდესი წილი ე.წ „დიდი სამეულის“ (აშშ, ევროკავშირი და იაპონია) ქვეყნებზე მოდიოდა. როგორც ზემოთხსენებულ ანგარიშების მონაცემები ცხადყოფენ „დიდი სამეულის“ ტნკ-ების უმეტესობა, ერთი საბაზო ქვეყნიდან, დანარჩენ ორ ქვეყანაში, ან მათთან ასოცირებულ პარტნიორ ქვეყნებში¹ იძენდნენ ფირმებს. საშუალოდ, 1995-2000 წლებში განხორციელებული პუი-ს 70%, სწორედ ასეთ შეთანხმებებზე მოდიოდა.

შეგვიძლია აღნიშნული ტენდენციის გამომწვევი სამი ძირითადი მიზეზი გამოვყოთ:

პირველი ეს იყო, ტრანსსასაზღვრო შერწყმებისა და შთანთქმის (M&As) ბუმი, რომელშიც აქტიურად იყო ჩართული ე.წ „დიდი სამეულის“ ქვეყნები.

მეორე მიზეზი, რეგიონული საინტეგრაციო სქემების განვითარებაა.

ერთი მხრივ, დასრულდა ევროპის შიდა ბაზრის ჩამოყალიბება, მეორე მხრივ კი შეიქმნა ჩრდილოატლანტიკური თავისუფალი სავაჭრო ზონა (NAFTA). ევროკავშირში გაწევრიანებამ (რომელიც თავის მხრივ უძღვებოდა რეგიონული კორპორაციული ქსელების შექმნას), ჩეხეთის რესპუბლიკის, ესტონეთის, უნგრეთის, პოლონეთის და სლოვაკეთის ეკონომიკა მიმზიდველი გახდა ეფექტურობაზე ორიენტირებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებისათვის. ყოველივე ამან მნიშვნელოვანი გავლენა იქონია ტნკ-ების საინვესტიციო საქმიანობაზე (იხ. ცხრილი 2).

მესამე მიზეზს კი წარმოადგენდა, 1990 წლების აღმოსავლეთ აზიის კრიზისი და განსაკუთრებით ჩინეთის ეკონომიკის ზრდის შენელება. ამან მნიშვნელოვნად შეამცირა რეგიონის საინვესტიციო მიმზიდველობა. ამ დრო-ისათვის რეგიონში შემავალი ინვესტიციების ხვედრითმა წილმა გლობალურ ნაკადებში 23.2%-იდან 9.0%- მდე დაიწია. თუმცა ეს უკანასკნელი დიდხანს არ გაგრძელებულა.

2001-2010 წლები პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების გლობალური ნაკადების შემცირებით დაიწყო, რომელიც 2003 წლისათვის 560 მლრდ დოლარამდე შემცირდა. ამ პროცესს ბიძგი მისცა

1 -ასოცირებული პარტნიორები- ის ქვეყნებია, სადაც შემავალი ინვესტიციების მთლიან მოცულობაში 30%-ზე მეტი, შესაბამისად „დიდი სამეულის“ ქვეყნებზე მოდის.

ცხრილი 2: შემავალი პუი-ს ნაკადების პროცენტული წილი, რომელიც მიმართული იყო აღნიშნული რეგიონებისაკენ (1990-2000წწ)

	1989/94	1995	1998	1999	2000
ევროკავშირი	38.3	34.3	37.7	43.5	48.6
NAFTA	27.4	23.4	30.1	30.9	28.1
	65.7	57.7	67.8	74.4	76.7

წყარო: UNCTAD World Investment Reports 1989-2000

განვითარებულ ქვეყნებში პუი-ს ნაკადების მკვეთრად შემცირებამ. ამ ქვეყნების რიცხვს მიეკუთვნება ამერიკის შეერთებული შტატები და გაერთიანებული სამეფოც, რომლებზეც 2002 წლის პუი-ს ნაკადების მთლიანი შემცირების თითქმის ნახევარი მოდიოდა. ამის გამომწვევი ერთ-ერთი ძირითადი მიზეზს 2001 წლის 11 სექტემბრის ტერორისტული აქტი წარმოადგენდა. აშშ-ს პარტნიორმა ინვესტორებმა თავიანთი კაპიტალისა და მოგების რეინვესტირება მოახდინეს მათთვის პოლიტიკურად უსაფრთხო რეგიონებსა და ქვეყნებში. განვითარებად რეგიონებს შორის ყველაზე მეტად დაზარალდა ლათინოამერიკისა და კარიბის ზღვის აუზის ქვეყნები, სადაც ინვესტირების შემცირება სამი წლის მანძილზე გრძელდებოდა. ჩინეთის ეკონომიკის გახსნამ, მის მიერ რეკორდული, 53 მლრდ აშშ დოლარის ოდენობის ინვესტიციების მიზიდვას შეუწყო ხელი, რამაც იგი მსოფლიოს უმსხვილეს მიმღებ ქვეყანად აქცია და ფაქტურად საფუძველი შეუქმნა პუი-ს ნაკადების გეოგრაფიის შეცვლის მეორე ტენდენციას.

აღსანიშნავია რომ აფრიკის რამოდენიმე ქვეყანამ ხელი მოაწერა თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმებას (FTA). აშშ-ს მხრიდან, აფრიკის ზრდისა და განვითარების ხელშეწყობის შეთანხმების ვადის გაგრძელებამ 2015 წლამდე, ამ რეგიონს საერთაშორისო წარმოების გაფართოვების შესაძლებლობა მისცა. აღნიშნულმა რეგიონმა ძირითადად ბუნებრივ რესურსებზე ორიენტირებულ პუი მიიზიდეს, რაც რეგიონის ზოგიერთ ქვეყანაში პრივატიზაციის პროგრამების

ამოქმედებამ და საინვესტიციო რეჟიმის ლიბერალიზაციამ (არსებული შეზღუდვების გაუქმება)¹ გამოიწვია.

ყველაზე უკეთესი მდგომარეობა პუი-ს მოზიდვის თვალსაზრისით ცენტრალურ და აღმოსავლეთ ევროპას ეკავა. ამ რეგიონმა მოახერხა პუი-ს ნაკადები მათთვის რეკორდული მაჩვენებლამდე 29 მლრდ დოლარამდე გაეზარდათ. ამ რეგიონის ქვეყნებისათვის რომლებიც ერთიანდებიან ევროკავშირში, ერთ-ერთ ყველაზე პრინციპულ საკითხს წარმოადგენს, საკუთარი საინვესტიციო რეჟიმების შეთანხმება EU-ის ნორმებთან და მათი შესრულების უზრუნველყოფა. ევროკავშირს ახლად მიერთებულ ქვეყნებში ინსტიტუციონალური ბაზის განვითარებამ ხელი შეუწყო მათ წარმატებულ ადაპტირებას ამ გაერთიანების წევრობის მოთხოვნებთან.

დროთა განმავლობაში, „დიდ სამეულში“ შემავალი და გამავალი პუი-ს ნაკადების კონცენტრაცია საკმაოდ სტაბილური რჩებოდა. ამ პერიოდში დადებული ორმაგი დაბეგვრის თავიდან აცილების ხელშეკრულებების (DTTs) სტრუქტურა, ორმხრივი საინვესტიციო ხელშეკრულებებისგან (BITs) განსხვავებით უმეტესად შეესაბამებოდა „დიდი სამეულის“ პუი-ს ნაკადების სტრუქტურას. როგორც DTTs-ის მიხედვით, ასევე BITs-მიხედვით, „დიდი სამეულის“ ასოცირებული (ქვეყნები, რომლებსაც „დიდ სამეულთან“ დაკავშირებული 30%-ზე მეტი საკუთარი პუი-ები აქვთ) პარტნიორი განვითარებადი ქვეყნებისათვის, ეროვნულიდან → რეგიონალურ დონემდე „ეკონომიკური არეალი“ უფრო ფართოვდება. ამასთან ერთად, დადებული ხელშეკრულებები უფრო აძლიერებს საინვესტიციო ბლოკებს. ურთიერთმხარდაჭერი სავაჭრო და საინვესტიციო ხელშეკრულებების ქსელის ფორმირებას, შემდგომში სარგებელი მოაქვს იმ განვითარებადი ქვეყნებისათვის, რომლებიც არიან ასეთი მეგა ბლოკების შიგნით. თუმცა 2003 წელს ცენტრალურ და აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებში პუი-ს ნაკადების შემცირება მაინც დაფიქსირდა 31 მლრდ-დან 21 მლრდ აშშ დოლარამდე.

მიუხედავად იმისა რომ ამ პერიოდში განვითარებადი ქვეყნებიდან პუი-ს გამავალი ნაკადები გაიზარდა, განვითარებული ქვეყნების წილი

1 განვითარებადი და გარდამავალი ეკონომიკის ზოგიერთ ქვეყნებში მოქმედებს შემდეგი შეზღუდვები: 1: ადგილობრივად წარმოებული შემცველების მოთხოვნა; 2: ტექნოლოგიის ლიცენზირების (დაპატენტების) მოთხოვნა; 3: ერთობლივი საწარმოების შექმნის მოთხოვნა;

ამ სფეროს გლობალურ მოცულობაში კვლავაც 90%-ს აღემატებოდა.

შემდგომი ოთხი წლის განმავლობაში გლობალური პუი-ს მოცულობა ზრდის ტენდენციით ხასიათდებოდა და 2007 წელს თავის რეკორდულ მაჩვენებელს 1 833 მლრდ აშშ დოლარს მიაღწია, რაც მნიშვნელოვნად აღემატებოდა მანამდე დაფიქსირებულ 2000 წლის სარეკორდო მაჩვენებელს. მიუხედავად 2007 წლის მეორე ნახევარში დაწყებული ფინანსური კრიზისისა, ქვეყნების სამივე, ძირითად ეკონომიკური ნიშნით არსებულ, დაჯგუფებაში - განვითარებულ, გარდამავალი ეკონომიკის მქონე და განვითარებად ქვეყნებში — დაფიქსირდა პუი-ს ნაკადების უწყვეტი ზრდა. იგი მნიშვნელოვანწილად ასახავდა ეკონომიკური ზრდის შედარებით მაღალ ტემპს და კორპორაციების საქმიანობის სარწმუნო დინამიკას მსოფლიოს სხვადასხვა ნაწილებში. ამის შედეგად გაიზარდა უცხოური, განსაკუთრებით განვითარებად ქვეყნებში არსებული ფილიალების შემოსავლები. პუი-ს ნაკადების ჯამური მაჩვენებლის 30%-ს რეინვესტირებული შემოსავლები შეადგენდა. ისიც აღსანიშნავია რომ, ამ რეკორდულ მაჩვენებელში, რომელიც აშშ დოლარშია მოცემული, ასახულია ამ ვალუტის მნიშვნელოვანი გაუფასურება. ადგილობრივი ვალუტებში გამოსახვითაც, გლობალური პუი-ს ნაკადების საშუალო წლიური ზრდის ტემპმა 2007 წელს 23% შეადგინა. „დიდმა სამეულმა“ პოზიციები გლობალურ პუი-ს ნაკადებში კვლავ შეინარჩუნა.

მაგრამ ამ წელს დაწყებულმა მსოფლიო ეკონომიკურმა კრიზისმა თავისი ასახვა ჰპოვა პუი-ს სფეროში და შემდგომ წლებში მკვეთრი დაცემა გამოიწვია, რომელიც 2010 წლამდე გრძელდებოდა (ცხრილი 3).

ცხრილი 3: მსოფლიო პუი-ს შემავალი ნაკადები, სამი ძირითადი რეგიონის მიხედვით 1990-2010წწ (მლნ აშშ დოლარებში)

	1990*	2000	2003	2005	2007	2009	2010
მსოფლიო	696178	1387953	559576	982593	1970940	1185030	1243671
განვითარებული ქვეყნები	493882	1107987	366573	619134	1306818	602835	601906
განვითარებადი ქვეყნები	181510	252459	172033	332343	573032	510578	573568
სამხრეთ-აღმოსავლეთ ევროპა და დსთ ქვეყნები	20785	27508	20970	31116	91090	71618	68197

*1990 წლების საშუალო მაჩვენებელი

წყარო: World Investment Reports 2004-2011

გლობალური პუი-ს ნაკადები 2010 წლისათვის გაიზარდა და 1.24 ტრლნ აშშ დოლარს მიღწია. თუმცა კრიზისამდელ საშუალო მაჩვენებელს 15%-ით, ხოლო 2007 წლის პიკურ მაჩვენებელს კი, თითქმის 37%-ით ჩამორჩება. ამ ფონზე კონტრასტულად გამოიყურება საერთაშორისო წარმოება და ვაჭრობა. ორივე ამ სფეროში შესძლო დაბრუნებოდა კრიზისამდელ დონეს. გაეროს ვაჭრობისა და განვითარების კონფერენციის მსოფლიო ინვესტიციების 2011 წლის ანგარიშის მონაცემების თანახმად, თუ გამოვრიცხავთ რაიმე ტიპის ეკონომიკურ რყევებს, პუი-ს ნაკადების მოცულობა ორი წლის შემდეგ დაუბრუნდება კრიზისამდელ არსებულ საშუალო, ხოლო 2013 წლისათვის კი მიაღწევს მის 2007 წლის მაჩვენებელს. ქვემოთ ჩამოთვლილი მოვლენები და ფაქტორები ქმნის ახალ საინვესტიციო შესაძლებლობებს მთელს მსოფლიოში. ასეთებია: ტნკ-ების დაფიქსირებული ფულადი აქტივების ოდენობა; კორპორაციული და სამრეწველო რესტრუქტურიზაცია, რომელიც კვლავაც გრძელდება; საფონდო ბირჟებზე კვოტების ზრდა.

ამასთან ერთად პოსტკრიზისული ბიზნეს გარემო გაურკვეველ მდგომარეობაშია. პუი-ს სფეროში ზრდის ტემპს ხელი შეიძლება შეუშალოს, რისკის ისეთმა ფაქტორებმა, როგორიცაა: არაპროგნოზირებადი ეკონომიკის რეგულირების გლობალური სისტემა; ზოგიერთი განვითარებული ქვეყნის შესაძლო ფართომასშტაბიანი კრიზისი, სახელმწიფო ვალის ზრდა, ბიუჯეტისა და საფინანსო სექტორში დისბალანსი, ასევე ინფლაციის ტემპის ზრდა და სხვ.

2010 წლისათვის განვითარებადმა ქვეყნებმა, პირველად მთელი ისტორიის მანძილზე, აითვისეს პუი-ს გლობალური ნაკადების თითქმის ნახევარი. მათ აჩვენეს ასევე რეკორდული მაჩვენებელი პუი-ს უცხოეთში გატანის თვალსაზრისით. განვითარებული ქვეყნებისაკენ პუი-ს ნაკადები პირიქით, შემცირდა. რამდენადაც საერთაშორისო წარმოების და ბოლო დროს საერთაშორისო მოთხოვნის ცენტრმაც, განვითარებადი და გარდამავალი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებში გადაინაცვლა, ტნკ-ები სულ უფრო აქტიურად აბანდებენ თავიანთ კაპიტალს ისეთ პროექტებში, რომლებიც მიმართულია როგორც ეფექტურობის ამაღლებაზე, ასევე ამ ქვეყნების სამომხმარებლო ბაზრების ათვისებაზე. 2010 წლისათვის პუი-ს მიმღები 20 უმსხვილესი ქვეყნიდან ნახევარს განვითარებადი ან გარდამავალი ეკონომიკის მქონე ქვეყნები წარმოადგენდნენ. ხოლო 20 უმსხვილესი ინვესტორი ქვეყნიდან ექვსი, აღნიშნული ჯგუფიდანაა. საბაზრო

ეკონომიკის ფორმირების პროცესში მყოფი ქვეყნების ტნკ-ების დინამიზმი კონტრასტულად გამოიყურება, დაბალი საინვესტიციო აქტივობის მქონე განვითარებული ქვეყნების, განსაკუთრებით კი ევროპული ტნკ-ების ფონზე. მათი საგარეო ინვესტიციები კრიზისამდელი პიკური-2007 წლის მაჩვენებლის ჯერ კიდევ მხოლოდ ნახევარს შეადგენს.

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ადგილმდებარეობასთან დაკავშირებული ფაქტორების ემპირიული კვლევების უმეტესობამ გამოავლინა, რომ ისინი დამოკიდებული არიან:

1. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოტივაციებზე (ბუნებრივ რესურსებზე და ბაზარზე ორიენტირება; ეფექტურობისა და აქტივების გაზრდის მიზნები).

2. ეკონომიკური და ბიზნეს გარემოზე მასპინძელ ან პოტენციურ მასპინძელ ქვეყნებში. მათი მთავრობების მიერ განხორციელებული პირდაპირ

უცხოურ ინვესტიციებთან დაკავშირებული პოლიტიკაზე.

3. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების შესვლის ან გაფართოების რეჟიმებზე (სახეობა, მეთოდი).

გაეროს ვაჭრობისა და განვითარების კომიტეტის „ანგარიში მსოფლიო ინვესტიციების შესახებ 2011“-ის მიხედვით, საქართველოში მოზიდული და გამავალი ინვესტიციების მაჩვენებლები მოცემულია „ცხრილი 4“-ში.

ამ აბსოლუტური მაჩვენებლებით თუ ვიმსჯელებთ, საქართველოში განხორციელებულ პუი ნაკადებზეც აისახა, ჩვენს მიერ ზემოთ განხილული ტენდენციები და მათ ცვლილებებზე მოქმედი ფაქტორები, კერძოდ კი, გლობალური ფინანსური კრიზისით გამოწვეული საინვესტიციო ვარდნა. ამას დაემატა რუსეთ-საქართველოს 2008 წლის აგვისტოს ომი, რაც აისახა კიდევ შემდგომი წლის მონაცემებზე.

საერთაშორისო ორგანიზაციებმა, კერძოდ კი UNCDAT-მა, შეიმუშავა შეფარდებითი მაჩვენებლები, რომელთა მეშვეობითაც ხდება რეციფიენტ ქვეყნებში პუი-ს შედინების ფაქტიური მდგომარეობის (Inward FDI Performance Index) ამსახველი და ინვესტიციების მოზიდვის პოტენციალის (Inward FDI Potential Index) შეფასების ინდექსები.

მსოფლიო ეკონომიკა

ცხრილი 4: საქართველოს და მისი მეზობელი ქვეყნების რეიტინგი (Inward FDI Performance Index)

	1996 - 2004	2005 - 2007	2008	2009	2010
შემაგალი პუი - ს ნაკადები	188	1124	1564	658	549
გამაგალი პუი - ს ნაკადები	3	-10	70	-1	6

წყარო: UNCTAD World Investment Report 2011

უნდა აღინიშნოს რომ, ამ რეიტინგის მიხედვით 2007 წელს, როდესაც საქართველოს საუკეთესო პოზიცია მე-9-ე ადგილი ეკავა გამოკვლევულ 141 ქვეყანას შორის, მისი პუი ეფექტურობის მაჩვენებელი 4,654 იყო(>1-ზე). ეს კი იმაზე მიუთითებს რომ, საქართველოს ეკონომიკამ მსოფლიო მშპ-ში თავისი ხვედრითი წილის შესაბამისზე მეტი პუი მოიზიდა. სამწუხაროდ 2010 წლის მონაცემებით საქართველო მე-40-ე პოზიციაზეა. ჩვენს რეგიონში, ამ ინდექსის მიხედვით სარეიტინგო ცხრილში, შედარებით სტაბილურად წინსვლის დინამიკით სომხეთი და რუსეთი გამოირჩევა(ცხრილი 5).

ცხრილი 5: საქართველოში და საქართველოდან განხორციელებული პუი-ს ნაკადები (მლნ აშშ დოლარებში)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
საქართველო	24	12	9	14	29	40
სომხეთი	45	35	40	32	18	32
აზერბაიჯანი	13	141	140	135	111	111
რუსეთი	104	88	79	62	65	60
თურქეთი	89	71	91	94	102	108

წყარო: UNCTAD World Investment Report 2011

მეორე შეფარდებითი მაჩვენებლის (Inward FDI Potential Index) მიხედვით მდგომარეობა ნაჩვენებია „ცხრილი 6“ -ში.

ცხრილი 6: საქართველოს და მისი მეზობელი ქვეყნების რეიტინგი (Inward FDI Potential Index)

	2005	2006	2007	2008	2009
საქართველო	96	104	105	107	108
სომხეთი	81	74	74	67	76
აზერბაიჯანი	67	64	64	61	52
რუსეთი	19	14	9	9	8
თურქეთი	68	72	73	75	80

წყარო: UNCTAD World Investment Report

ამ მონაცემების მიხედვით, საქართველოს რეიტინგი პუი-ს მოზიდვის პოტენციალის მიხედვით, არასახარბიელოა. უნდა აღინიშნოს რომ, მოცემული ინდექსი კომბინირებული მაჩვენებელია და 12 დამოუკილადეხელი ცვლადისგან შედგება. მათ შორის მნიშვნელოვანია: მშპ-ს ზრდის ტემპი ბოლო 10 წლის მანძილზე; მშპ-ში ექსპორტის და სამეცნიერო და კვლევითი სამუშაოებზე გაწეული ხარჯების ხვედრითი წილი. ასევე მოსახლეობის ერთ სულზე გაანგარიშებული შემდეგი მაჩვენებლები: მშპ; საკომუნიკაციო საშუალებების ოდენობა; კომერციული მიზნით მოხმარებული ელექტრო ენერგია. პუი-ს მოზიდვის პოტენციალის ინდექსი 0-დან 1-მდე იცვლება. ჩვენი მეზობელი ქვეყნებიდან რუსეთს და აზერბაიჯანს, ამ ინდექსის მიხედვით სარეიტინგო ცხროლში, პოზიციების გაუმჯობესების სტაბილური დინამიკა აქვთ. რაც იმაზე მიუთითებს რომ, პუი-ს მოსაზიდად, საქართველოს რეგიონში საინვესტიციო გარემოს კონკურენტუნარიანობის ამაღლება მართებს.

საქართველოს აღნიშნული ინდექსის საუკეთესო მაჩვენებელი, 2004- 2006წწ საშუალო 0.135 ქულა იყო. ყველაზე მაღალი შედეგი 0.618 აშშ- ეკუთვნოდა, ხოლო ყველაზე დაბალი ზიმბაბვეს - 0.032 ქულა. რეგიონში რუსეთს -0.379; აზერბაიჯანს- 0.205; თურქეთს-0.190; სომხეთს კი 0.189 ქულა ქონდათ.

კაპიტალის გლობალურ ბაზარზე ახალი ტენდენციების სრული პოტენციალისა და ასევე უარყოფითი შედეგების გამომჟღავნება დამოკიდებულია, ადგილობრივი მთავრობებისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ გონივრული პოლიტიკის გატარებასა და ინ-

მსოფლიო ეკონომიკა

სტიმულირებელი მოწყობაზე. მენარმეებსა და ფირმებს, განვითარებად და გარდამავალი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებში, სჭირდებათ სტრუქტურები, იმისათვის რომ მიიღონ სრული სარგებელი, ინტეგრირებული საერთაშორისო წარმოებისა და ვაჭრობისაგან.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. სიჭინავა აღ., ხარხელაური ხ. „საქართველოში განხორციელებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების დინამიკა და სტრუქტურა“, საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენციის „ეკონომიკური პოლიტიკა და ბიზნეს პროცესების მართვა“ კრებული. თბ. სტუ. 2011 წელი. გვ. 352-356

2. ხარხელაური ხ. „პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების დეტერმინანტები და გლობალიზაციით გამოწვეული ცვლილებები“, IV საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის „გლობალიზაცია და ეკონომიკის მდგრადი განვითარების პერსპექტივები“ მასალები. თბ. თსუ 23-24 მარტი, 2012წ. გვ. 258-265

3. John H. Dunning, „Institutional reform, FDI and European transition economies, R. Grosse (ed) International Business and Governments in the 21st Century“, Cambridge University Press (2004).

4. Nauro F. Campos and Yuko Kinoshita, Why Does FDI Go Where it Goes? New Evidence from the Transition Economies, IMF WP/03/228 November 2003

5. UNCTAD World Investment Reports 2003-2011